

הארץ היחידה במזרח-אירופה שלא ניתקה את היחסים הדיפלומטיים אתנו אחרי מלחמת-ששת-הימים ושסירבה בהתמדה לקחת חלק במשא-התעמולה הזדוני של ברית-המועצות נגד ישראל או להצטרף להוקעות של הגוש הסובייטי נגד ה"תוקפנות" שלנו. כרתנו עם הרומנים הסכמי-סחר שהיו כדאיים לשני הצדדים, החלפנו אתם תערוכות אמנות, מוזיקאים, מקהלות ולהקות-תיאטרון, והיתה עלייה מסוימת מרומניה. עם נשיא רומניה המלבב והנמרץ, ניקולאי צ'אושסקו, נפגשתי ב-1970 (וחיבבתי אותו) ואני הערצתי אותו על שלא נכנע ללחץ הערבי והצליח לקיים קשרים דיפלומטיים גם אתנו וגם עם המדינות הערביות. ידעתי שצ'אושסקו מעוניין לקדם הסדר-שלום במזרח התיכון, ולמעשה לא הופתעתי כאשר הודיע לי סגן-שר-החוץ שלו, ברגע שהיינו לבדנו, שאמנם בא לישראל רק כדי לומר לי את הדברים הבאים:

"הנשיא שלי שלח אותי", אמר, "להודיע לך שכאשר ביקר לא מכבר במצרים ראה את הנשיא סאדאת וכי, כתוצאה מן הפגישה שלהם, יש לנשיא שלי הודעה חשובה ביותר בשבילך. הוא היה רוצה להביא אותה אליך בעצמו, אך הואיל ואינו יכול [הוא עמד לצאת לסין], הרי הוא מציע שתבואי לבוקארשט. את יכולה לבוא בעילום-שם או, אם זאת את מעדיפה, שנשמח להזמין אותך באופן רשמי". לא קיבלתי שהנסיעה לסין מוציאה ממילא מכלל אפשרות ביקור בישראל, אבל אמרתי כי מובן שאבוא לבוקארשט בהקדם האפשרי. לא בעילום-שם — דבר זה לא נראה לי כדרך של נסיעה לראש-ממשלתה של ישראל (אלא אם כן הדבר היוני בהחלט) — אבל מיד לאחר שאקבל הזמנה רשמית. כעבור זמן קצר הגיעה הזמנתו של צ'אושסקו, ואני טסתי לרומניה.

ארבע-עשרה שעות (בשתי ישיבות ארוכות) ביליתי עם צ'אושסקו, שאמר לי כי מפי סאדאת עצמו נמצא למד שהמנהיג המצרי מוכן להיפגש עם ישראלי — אולי אתי, אולי לא אתי; אולי תהיה הפגישה בדרג נמוך קצת יותר מזה של ראשי-המדינות, אבל פגישה כלשהי תוכל להתקיים. אמרתי: "אדוני הנשיא, זאת הידיעה הטובה ביותר ששמעתי זה שנים רבות" — וזאת היתה אמת-לאמיתה. שעות דיברנו על כך, וצ'אושסקו היה נסער כמעט לא פחות ממני. לא היה לו שום ספק שהוא מוסר שדר היסטורי ואמיתי בהחלט. הוא אפילו דיבר אתי על פרטים. "אנו לא נעבוד באמצעות שגרירים או משרדי-חוץ", אמר, "לא יילי ולא שלך". הוא הציע שסגן-שר-החוץ שלו יקיים מגע אישי אתי באמצעות שמחה דיניץ, שהיה אז המזכיר המדיני שלי, ובא אתי לבוקארשט.

נראה היה באמת כאילו אחרי שנים רבות כל-כך עומד הקרח להישבר. אבל הוא לא נשבר. כשחזרתי לישראל חיכינו וחיכינו — לשווא. לא היה המשך כלל. כל בנה שאמר סאדאת לצ'אושסקו — והוא ודאי אמר לו משהו — היה חסר כל ערך, ויש בי חשד שהסיבה שבגללה לא שמעתי עוד מצ'אושסקו שום דבר נוסף על הפגישה עם סאדאת היתה שלא יכול היה למצוא את לבן להודות, אפילו לפני, שסאדאת רימה אותו.

ככל שהדבר נוגע לעהונות ולציבור — הן בישראל והן ברומניה — היה זה